

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีความสำคัญมากในการพัฒนาประเทศ มีบทบาทต่อชีวิตและความเจริญก้าวหน้าของบุคคลตลอดจนสังคม การศึกษาย่อมส่งเสริมและชักนำปัญหาต่าง ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อความเจริญทางสังคมของประเทศชาติให้เบาบางลงหรือหมดสิ้นไป "ไม่มีประเทศชาติใดมีโอกาสก้าวสู่โลกยุคใหม่ด้วยการที่ประชาชนเพียงส่วนน้อยเท่านั้นได้รับการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา และไม่มีประเทศใดหวังได้ว่าจะสามารถสร้างสรรค์ความเป็นผู้นำสำหรับสังคมยุคใหม่ ถ้าประชาชนเพียงส่วนน้อยเท่านั้นได้รับการศึกษาถึงระดับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย"¹

คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาได้วางจุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับอุดมศึกษาไว้ดังนี้ คือ การศึกษาระดับอุดมศึกษา

1. เป็นการพัฒนาความงอกงามทางปัญญา ความเจริญทางความคิด อันนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการและความเจริญของมนุษยชาติ
2. เป็นการสร้างสรรค์กำลังคนในระดับวิชาชีพชั้นสูง เพื่อพัฒนาสังคม
3. เป็นแหล่งวิทยาการ ที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนและชนบท

¹เจมส์ เอ เพอร์กินส์, "วิกฤตการณ์ของมหาวิทยาลัยทั่วโลก," มหาวิทยาลัยในสมัยเปลี่ยนแปลง แปลโดย ชุมชุมทัศนะ, (พระนคร : สำนักข่าวสารอเมริกา, กรุงเทพฯ, 2515), หน้า 49.

4. เป็นการทำนุบำรุง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
5. เป็นการพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ด้วยคุณธรรม และจริยธรรมให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีค่าแก่บุคคลและสังคม¹

¹ลีปนันท เกตุทัต, "การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม," รายงานคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ, 2518), หน้า 197.

การจัดตั้งสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาย่อมเป็นเครื่องพิสูจน์และเป็นปัจจัยในการแสดงความก้าวหน้าของประเทศ รัฐควรส่งเสริมให้แต่ละคนได้มีโอกาสได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ปัญหาที่สำคัญและเป็นปัญหาทุก ๆ ปีของการศึกษาไทย คือ จำนวนคนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพิ่มทวีขึ้น ในขณะที่มหาวิทยาลัยสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐรับนักศึกษาได้จำนวนจำกัด และไม่มีความนโยบายขยายจำนวนนักศึกษาในระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้สมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัย และผู้สอบคัดเลือกได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย

พ.ศ.	ผู้สมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัย	ผู้สอบคัดเลือกได้
2515	38,022	10,638
2516	41,373	10,298
2517	44,182	10,593
2518	49,322	11,087
2519	51,851	11,702
2520	64,253	12,022 ¹

จากตาราง แสดงให้เห็นว่าจำนวนนักศึกษาที่สมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัยมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ รับผิดชอบเพิ่มขึ้น

¹ทบวงมหาวิทยาลัย, รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2515-2520).

ด้วยเหตุที่นักเรียนที่สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนมากยังไม่สามารถประกอบอาชีพหรือดำเนินชีวิตในทางที่ค้ำจุน และสังคมเชื่อว่า การศึกษาจะช่วยยกสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นความต้องการที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งดูได้จากจำนวนนักศึกษาที่ต้องการ เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย และจำนวนนักศึกษาที่สมัคร เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปีแรกที่เปิดดำเนินการ มีนักศึกษาลงทะเบียนทั้งสิ้นประมาณ 37,000 คน ปัจจุบันมีนักศึกษาถึง 80,000 คน¹

แม้จะมีมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งได้เปิดทำการสอนในปี พ.ศ. 2514 เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนสถานที่เรียนระดับอุดมศึกษา โดยจัดให้มีการสอนแบบตลาดวิชารับนักศึกษาทั่วไป แต่การจัดระบบการสอนในมหาวิทยาลัยรามคำแหงไม่ได้เปิดโอกาสอย่างแท้จริง สำหรับนักศึกษาที่ไม่สามารถมาเรียนในสถาบันตามปกติ และทางมหาวิทยาลัยเริ่มมีนโยบายรับนักศึกษาที่จะเข้าศึกษาจำนวนจำกัด

¹ ก้าวร พันธุลาภ, "ปึกชั้นเรียน นศ.รามา ปี 1, " เคล็ดนิวส์
(17 มีนาคม 2520) : 2.

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนนักเรียน มัธยมศึกษา 5 ถึง 6 และจำนวนนักศึกษาที่
 เข้าใหม่ระหว่างปี 2520 ถึง 2524

จำนวน	2520	2521	2522	2523	2524
จำนวนนักเรียนระดับ					
มัธยมศึกษา 5	75,000	94,400	144,000	132,300	153,300
มัธยมศึกษา 6	28,495	33,770	36,775	41,085	40,455
รวม	103,995	128,170	150,775	173,385	193,755
จำนวนนักศึกษาที่					
มหาวิทยาลัยจะรับ					
ได้ระดับต่ำกว่า					
ปริญญาตรี	2,118	2,175	2,192	2,206	2,291
ระดับปริญญาตรี	14,204	15,171	15,607	16,133	16,403
รวม	16,322	17,346	17,799	18,339	18,694
จำนวนนักศึกษาที่					
วิทยาลัยเอกชนจะรับ					
ระดับต่ำกว่า					
ปริญญาตรี	1,665	1,665	1,665	1,665	1,665
ระดับปริญญาตรี	4,634	5,199	5,252	6,650	5,429
รวม	6,299	6,864	6,917	8,315	7,094
จำนวนนักศึกษาที่					
มหาวิทยาลัยรามคำแหง					
จะรับได้	28,670	32,520	35,470	39,200	43,010

ตาราง แสดงจำนวนนักเรียน มัธยมศึกษา 5 ถึง 6 และจำนวนนักเรียนรับ
 เข้าใหม่ระหว่างปี 2520 ถึง 2524 (ต่อ)

จำนวน	2520	2521	2522	2523	2524
จำนวนนักศึกษาที่คาดว่าจะรับได้ทั้งสิ้น	51,396	56,850	60,316	65,904	68,948
คงเหลือ	52,599	71,320	90,459	107,481	124,809 ¹

จากตาราง แสดงให้เห็นว่า จำนวนผู้ที่ไม่สามารถศึกษาต่อหลังจากสำเร็จ
 มัธยมศึกษาตอนปลายจะมีจำนวน เพิ่มขึ้น เป็นแสนคนในไม่กี่ปีข้างหน้า

รัฐจึงควรจัดตั้งสถาบันที่จะให้การศึกษแก่ผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย
 ของรัฐหรือในสถาบันเอกชน โดยที่สถาบันที่จัดตั้งขึ้นนี้จะต้องให้การศึกษแก่ผู้ที่ประกอบอาชีพ
 อยู่แล้ว แต่ไม่มีโอกาสเพิ่มพูนวิทยฐานะ เป็นการให้การศึกษาดลอคชีวิต เพื่อเพิ่มพูนความรู้
 ความสามารถและพัฒนาคุณภาพของประชาชนโดยทั่วไป ทางออกที่จะช่วยให้แต่ละคนได้รับ
 การศึกษาในระดับสูง และเป็นทางออกที่ช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนสถานที่เรียนระดับอุดมศึกษา
 คือ การดำเนินการให้มีมหาวิทยาลัยเปิดอย่างจริงจัง

¹ทบวงมหาวิทยาลัย, "เอกสารประกอบการประชุมคณะอนุกรรมการ
 จัดตั้งมหาวิทยาลัยเปิดในประเทศไทย," : (กรุงเทพมหานคร ทบวงมหาวิทยาลัย , 2520)

มหาวิทยาลัยเปิด นอกจากจะแก้ปัญหาการขาดแคลนสถานที่เรียนระดับอุดมศึกษาแล้ว มหาวิทยาลัยเปิดยังเปิดโอกาสให้บุคคลใฝ่ใฝ่โอกาสศึกษาต่อโดยเสมอภาคกัน โดยเฉพาะบุคคลที่ต้องทำงาน แม่บ้าน บุคคลทุพพลภาพ นักโทษ รวมทั้งประชาชนในชนบทที่ห่างไกล ซึ่งเป็นผู้ที่มีโอกาสน้อยมากที่สุดที่ได้รับการศึกษา เนื่องจากแหล่งความรู้มีน้อย การศึกษาจำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะในสถาบันการศึกษา และส่วนใหญ่อยู่ในเมืองไม่อาจสนองความต้องการได้ทั่วถึง "การดำเนินการให้มีมหาวิทยาลัยเปิด ยังสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 4 (2520 ถึง 2524) ซึ่งมีแนวโน้มที่จะปรับปรุงหลักสูตรอุดมศึกษาใหม่เป็นระบบมหาวิทยาลัยเปิด"¹

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยเปิดยังช่วยประหยัดงบประมาณในการลงทุนของรัฐในการจัดตั้งสถาบันการศึกษาเพิ่มขึ้น และยังช่วยแก้ปัญหาการคมนาคมโดยนักศึกษาไม่ต้องเสี่ยงภัยกับการห้อยโหนรถประจำทาง ซึ่งมีผู้โดยสารเบียดเสียดแน่นหนา และประหยัดค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในเรื่อง ค่าหอพัก ค่ารถและอื่น ๆ ในการที่จะเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย

เมื่อมหาวิทยาลัยเปิดสามารถดำเนินการได้กว้างขวางให้การศึกษาแก่ประชาชนโดยทั่วถึง ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจะมีจำนวนมากขึ้น ย่อมเป็นผลดีต่อประเทศชาติ เนื่องจากบุคคลมีความรู้ความสามารถสูงขึ้น ในการพัฒนาความคิดที่จะประกอบอาชีพให้เจริญก้าวหน้า อย่างไรก็ตามถ้ามหาวิทยาลัยเปิดไม่มีการนำเทคโนโลยีหรือสื่อประสมมาช่วยในการจัดระบบการเรียนการสอนแล้ว มหาวิทยาลัยก็ไม่สามารถดำเนินการรับนักศึกษาได้เป็นจำนวนมาก ผู้สำเร็จการศึกษาก็มีจำนวนน้อยเช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับมหาวิทยาลัยรามคำแหง ดังนั้นจึงต้องมีการนำสื่อประสมมาช่วยจัดระบบการเรียนการสอน

¹ประเสริฐ ฦ นคร, "ปรับปรุงหลักสูตรอุดมศึกษาใหม่เป็นระบบมหาวิทยาลัยเปิด," ประชาธิปไตย (25 ธันวาคม 2518) : 2.

การศึกษาโดยใช้สื่อประสม คือ นักศึกษาจะต้องเรียนจากตำรา สิ่งพิมพ์ บทเรียนทางไปรษณีย์ควบคู่ไปกับการชมและฟังรายการสอนทางโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง อภิปรายซักถามอาจารย์ผู้สอนตามศูนย์ศึกษาที่ตั้งขึ้นตามหัวเมืองต่าง ๆ โดยไม่ต้องเดินทางเข้าเมืองหลวง มีการประเมินผลและวัดผลการเรียนโดยให้นักศึกษาทำงานที่มอบหมายส่งไปให้คอมพิวเตอร์ตรวจที่มหาวิทยาลัย และให้อาจารย์ที่ศูนย์ศึกษาดูงาน มีการวิพากษ์วิจารณ์และเข้าสอบประจำภาคการศึกษา เมื่อนักศึกษาทำงานตามที่กำหนดไว้ และสอบผ่านวิชาครบตามหลักสูตร นักศึกษาจะได้รับปริญญาบัตร ซึ่งมีศักดิ์และสิทธิ์เช่นเดียวกับปริญญาจากมหาวิทยาลัยทั่วไปทุกประการ¹

สื่อการสอนที่ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย คือวิทยุกระจายเสียง ทั้งนี้เพราะ

1. จากการสำรวจทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2518 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปรากฏว่า ทั่วราชอาณาจักรมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 6,749,578 ครัวเรือน ในจำนวนนี้ 4,995,702 ครัวเรือน หรือร้อยละ 73.6 มีเครื่องรับวิทยุ² จากข้อมูลดังกล่าว แสดงว่าประชาชนส่วนใหญ่มีเครื่องรับวิทยุ
2. เครื่องรับวิทยุนั้นสามารถหาซื้อได้ในราคาไม่แพงนักและระบบวิทยุกระจายเสียงในปัจจุบัน ส่วนมากเป็นแบบทรานซิสเตอร์ ไม่ต้องคำนึงถึงการมีไฟฟ้ากระแสใช้อีกด้วย

¹Sir Peter Venables, "Multimedia Approach to Study in Open University, Concurrent General Session II, London, 6(March, 1972), p.5.

²สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, "รายงานผลการสำรวจข้อมูลเครื่องรับวิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ. 2518," วารสารสถิติแห่งชาติ 23 (กันยายน-ธันวาคม, 2518) : 23.

3. วิทยุกระจายเสียง เอาชนะอุปสรรคที่กีดกันความเจริญทางการศึกษา โดยวิทยุสามารถกระจายเสียงไปสู่ประชาชนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในชนบท และในท้องที่บางแห่งการคมนาคมไปไม่ถึงได้ในเวลารวดเร็วและประหยัด ไม่มีบริการใดหรือการคมนาคมใดที่จะไปถึงง่ายและรวดเร็วเท่าบริการวิทยุกระจายเสียง แม้ว่าบ้านเรือนจะอยู่ในชนบทหรือที่การคมนาคมไม่สะดวก ก็อาจฟังวิทยุกระจายเสียงได้

4. เราสามารถจัดบทเรียนทางวิทยุกระจายเสียงควบคู่กับบทเรียนทางไปรษณีย์และตำรา เอกสารต่าง ๆ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยต้องจัดเตรียมอย่างดีไว้ล่วงหน้า

5. การสอนทางวิทยุกระจายเสียง อาจทำบทเรียนได้หลายแบบ เช่น การพูด บรรยายล้วน แบบสัมภาษณ์ แบบอภิปรายเป็นคณะหรือโต๊ะกลม แบบบันทึกจากเหตุการณ์จริง แบบแข่งขันตอบปัญหา แบบห้องเรียนจำลอง แบบแสดงปัญหาหรือโต้วาที แบบละคร แบบดนตรี แบบสาธิต แบบรายการวารสาร แบบรายการวิทยุประกอบภาพ การจัดรายการแบบใดควรอยู่ในดุลยพินิจของผู้สอนและผู้จัดรายการ โดยคำนึงถึงเนื้อหาวิชาใดควรใช้แบบใด เพื่อไม่ให้ผู้ฟังเกิดความเบื่อหน่าย

6. วิทยุมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนหลายอย่าง เช่น

ก. เสนอเรื่องราวได้ทันต่อเหตุการณ์

ข. ให้ความรู้สึกที่ประทับใจและเป็นจริง

ค. สามารถเอาชนะในเรื่องเวลาและความห่างไกล

ง. สามารถเร้าอารมณ์ของผู้ฟังให้คล้อยตามได้

จ. เป็นอุปกรณ์การสอนที่สิ้นค่าใช้จ่ายน้อย เมื่อเทียบกับอุปกรณ์การสอน

บางประเภท ในแง่ประโยชน์ที่ได้รับ¹

¹ Edgar Dale, Audio-Visual Methods in Teaching 3d ed.

(New York : Dryden Press), pp. 281-287.

ผู้วิจัยหวังว่า การวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดระบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพโดยอาศัยสื่อมวลชนทางวิทยุกระจายเสียงออกอากาศรายการความรู้ไปสู่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิดและประชาชนทั่วไป

งานสำรวจงานวิจัยและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

พัฒนาการ ของการศึกษาแบบเปิดระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ

พัฒนาการ ของการศึกษาแบบเปิดซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในลักษณะเปิดในต่างประเทศ มีดังนี้

ในสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ. 2499 มูนินิฟวร์ค ได้ให้ทุนในโครงการทดลอง "วิทยาลัยทางโทรทัศน์แห่งชิคาโก" (Chicago's TV College) ซึ่งจัดการศึกษาระดับอนุปริญญา (หลักสูตร 2 ปี) โดยออกอากาศรายการสอนทางระบบ วี.เอช. เอฟ ของ 11 และระบบ ยู.เอช.เอฟ ของ 20 มีนักศึกษา 80,000 คน ในรัศมี 120 กิโลเมตร มีการมอบหมายนักศึกษาให้ไปพบอาจารย์ที่ศูนย์ศึกษา ส่วนใหญ่ นักศึกษาจะเรียนที่บ้าน แต่ยังสามารถจะเข้าชั้นเรียน ในห้องเรียนที่มีโทรทัศน์ขนาดใหญ่ ในวิทยาลัยที่ตนสังกัด วิทยาลัยโทรทัศน์แห่งชิคาโก มีวิทยาลัยชุมชนเป็นสมาชิกถึง 10 แห่ง เมื่อนักศึกษาเรียนครบ 60 หน่วยกิต และได้แต้มเฉลี่ยอย่างต่ำ " C " ก็ได้รับอนุปริญญาอักษรศาสตร์ วิทยาลัยโทรทัศน์แห่งชิคาโกประสบความสำเร็จมากจนกลายเป็นแบบฉบับให้มหาวิทยาลัยอื่น ที่ประสงค์จะดำเนินการศึกษาแบบเปิดทั่วโลก แม้แต่มหาวิทยาลัยในอังกฤษ ก็เก็บแนวความคิดมหาวิทยาลัยโทรทัศน์แห่งชิคาโกผสมผสานกับแนวความคิดจากยุโรปและออสเตรเลีย นอกจากที่ชิคาโกแล้ว ยังมีโครงการระบบเปิดที่นิวยอร์ก อิลลินอยส์ และโอไฮโอด้วย¹

¹ ชัยยงค์ พรหมวงศ์, "การดำเนินงานมหาวิทยาลัยปวงชน," บ้านเมือง (17 พฤศจิกายน, 2519) : 5.

ในทวีปยุโรป มีพัฒนาการที่น่าสนใจคือ

วิทยาลัยทางโทรทัศน์ (Television Academy) ของเยอรมัน
 ตะวันออกใน พ.ศ. 2506 ซึ่งมุ่งให้การศึกษานักใหญ่ที่เน้นระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม
 โดยการออกอากาศทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ รายการละ 2 ครั้ง ทุกวัน

วิทยาลัยทางโทรทัศน์ (Telekolleg) ของเยอรมันตะวันตก สำหรับ
 ช่วยคนงานที่ไม่มีโอกาสเรียนในระดับมัธยมศึกษา ให้สามารถเข้าเรียนในวิทยาลัยเทคนิค
 ขั้นสูงได้โดยเข้าเรียนแบบบางเวลาและเต็มเวลา

วิทยาลัยทางไปรษณีย์ของรัสเซีย ใน พ.ศ. 2507 ซึ่งออกรายการทาง
 การศึกษาและวัฒนธรรมไปยังประชาชนในเมืองต่าง ๆ รวม 35 เมือง

วิทยุซอร์บอนน์ (Radio Sor Bonne) ของฝรั่งเศสได้เริ่มการสอน
 สำหรับประชาชนทั่วไปตั้งแต่ พ.ศ. 2509 แต่เมื่อมีการปรับปรุงโครงการร่วมมือระหว่าง
 มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. 2506 เป็นต้นมา

ในออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ การใช้วิทยุเป็นสื่อกลางในการศึกษานักใหญ่
 ดำเนินมาเป็นเวลานาน โดยการจัดตั้ง "สถาบันเทคนิคทางไปรษณีย์แห่งนิวซีแลนด์" ที่
 เมืองเวลลิงตัน สำหรับนักศึกษากว่า 13,000 คน และ "มหาวิทยาลัยทางวิทยุ" (Radio
 University) ของมหาวิทยาลัยแห่งนิวเซาท์เวลส์ที่เมือง ซิดนีย์ที่มุ่งการสอนระดับบัณฑิต
 ศึกษาประสบความสำเร็จมาก¹

¹ ชัยยงค์ พรหมวงศ์, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

มหาวิทยาลัยเปิดในประเทศอังกฤษ

ในปี ค.ศ. 1963 ผู้นำของอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายกรัฐมนตรี ฮาโรลด์ วิลสัน (Harold Wilson) ได้ปราศรัยต่อสาธารณชนที่เมืองกลาสโก (Glasgow) ถึงแนวคิดในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยทางอากาศด้วยวัตถุประสงค์ที่จะยกระดับและพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชนที่อยู่ในวัยทำงาน ให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และมีโอกาสศึกษาหาความรู้ ขณะนั้นรัฐบาลของประเทศอังกฤษได้ตระหนักถึงการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งต้องมีการพัฒนาอย่างรีบด่วน โดยก่อนหน้านั้น นายฮาโรลด์ วิลสัน ได้มีความคิดในเรื่องการจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ประกอบกับการไปเยือนสหภาพโซเวียต เขาพบว่า 60 เปอร์เซนต์ ของนักศึกษาที่สำเร็จวิศวกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในเลนินกราดหรือในมอสโคว์นั้น ได้ศึกษาโดยหลักสูตรทางไปรษณีย์ควบคู่กับการสอนทางวิทยุกระจายเสียง นอกจากนี้เขายังได้ศึกษาเรื่องวิทยาลัยทางอากาศแห่งชิคาโก รวมทั้งการใช้สื่อการสอนต่าง ๆ¹ ดังนั้นในปี 1963 จึงได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยทางอากาศขึ้น "ต่อมาในปี ค.ศ. 1966 ผลจากคำปราศรัยของนายกรัฐมนตรีฮาโรลด์ วิลสัน นี้เอง นำไปสู่สมุคปกขาวของรัฐบาล (Government white Paper) และในปี ค.ศ. 1971 มหาวิทยาลัยทางอากาศก็แปรสภาพมาเป็นมหาวิทยาลัยเปิด"²

¹ Jeremy Tunstall, "An Interim History of the Open University," The Open University Opens (Great Britain : Cox Wyman, 1974), pp.3-4.

² Sir Peter Venables, "Non-Traditional Studies," Concurrent General Session II , London, 6 (March, 1972), p.4.

จากผลการวิจัยเรื่อง "สื่อการสอนกับมหาวิทยาลัยเปิด" พบว่าในระยะครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา ผู้นำของอังกฤษต่างตระหนักถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เป็นอยู่นั้นคือ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ยังให้บริการไม่ทั่วถึงในการผลิตประชาชนที่มีคุณภาพ เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1963 จึงได้ก่อตั้ง "มหาวิทยาลัยทางอากาศ" ขึ้น ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น "มหาวิทยาลัยเปิด"

มหาวิทยาลัยเปิดได้ก่อตั้งขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้คนส่วนใหญ่ได้เข้าศึกษาโดยไม่ต้องมานั่งเรียน ในชั้นเรียน การจัดวิชาเรียน หลักสูตรและวิธีการในการให้ปริญญาบัตรแก่นักศึกษาที่สำเร็จหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ก็แตกต่างจากมหาวิทยาลัยทั่วไป ที่มหาวิทยาลัยไม่มีสถานที่เรียน หลักสูตรซึ่งจัดขึ้นเพื่อให้ใช้กับวิทยุโทรทัศน์ และเครื่องคอมพิวเตอร์ควบคู่กับบทเรียนทางไปรษณีย์ การสอนเป็นรายบุคคล ศูนย์ศึกษา และการเรียนภาคฤดูร้อน ทุกวิชาทุกบทเรียนนักศึกษาสามารถ เรียนได้ที่บ้านหรือที่ศูนย์ศึกษา จำนวน 280 แห่ง ที่มีอยู่ทั่วไปในอังกฤษ

มหาวิทยาลัยเปิดมีคณะผู้ดำเนินงานทางด้านการมากมาย และประสาทปริญญาที่เท่าเทียมกับมหาวิทยาลัยอื่น ในประเทศอังกฤษ ซึ่งอาจมีการโอนหน่วยกิตวิชากันได้ ผู้สำเร็จปริญญาจะได้รับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต ซึ่งต้องสอบผ่านให้ครบ 6 หน่วยกิต และปริญญาเกียรตินิยมต้องได้ 8 หน่วยกิต โดยที่ 1 หน่วยกิตใช้เวลาศึกษาถึง 36 สัปดาห์ วิชาพื้นฐานมี มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ เทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมีวิชาด้านการศึกษา และวิชาเฉพาะผู้ที่ประสงค์จะรวมอยู่ในหลักสูตรด้วย

ก่อนที่มหาวิทยาลัยเปิดจะดำเนินการ ต้องเอาชนะอุปสรรคหลายด้าน เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุการศึกษาที่เหมาะสม รวมทั้งการยุติข้อโต้แย้งจากกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย การพัฒนาร่างวิธีการ เพื่อให้ยอมรับกันในการแจกจ่ายวัสดุประกอบการเรียนให้แก่ นักศึกษาทั้งหมด และวิธีการประเมินผลรวมทั้งลำดับขั้นของผลสะท้อนกลับ ซึ่งต้องทำให้เป็น การถาวร

เมื่อเริ่มเปิดภาคการศึกษา มีนักศึกษาลงทะเบียนประมาณ 25,000 คน ทั้ง ๆ ที่ต้องประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย จำนวนนักศึกษาก็ได้เพิ่มถึง 45,000 คน ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2517

โครงการมหาวิทยาลัยเปิดเป็น เครื่องชี้ให้เห็นว่าเป้าหมายที่แท้จริงของสถาบัน คือ การให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความพยายามซึ่งจะทำให้บรรลุจุดหมาย แห่งตน ระบบการสอนที่มหาวิทยาลัยเปิดขึ้นใช้ได้กับทุกแห่งทั่วโลก โดยการนำสื่อประสมซึ่ง ใช้อำนวยความสะดวกให้นักศึกษาที่มีแรงจูงใจสูงได้ศึกษาต่อ ในขณะที่เขาเหล่านั้นไม่สามารถศึกษาใน มหาวิทยาลัยปกติได้ด้วยข้อจำกัดต่าง ๆ ให้ได้ศึกษาต่อโดยไม่ต้องหยุดงาน หรือย้ายที่อยู่ ซึ่งเป็นการรักษาเสถียรภาพทาง เศรษฐกิจของชาติ มหาวิทยาลัยเปิดจึง เป็นหลักสากลใน การให้การศึกษาระดับอุดมศึกษา¹

พัฒนาการของการศึกษาแบบเปิดระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

แนวความคิดเรื่องการศึกษาแบบเปิดไม่ใช่สิ่งใหม่สำหรับคนไทย เพราะเมื่อ ปี พ.ศ. 2476 เราได้มีการตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้น โดยให้ปริญญา กฎหมายเป็นปริญญาทั่วไป เรียกว่า "ปริญญาธรรมศาสตร์บัณฑิต" (ธ.บ.) ผู้ที่เข้าศึกษา ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แต่เดิมนั้นไม่ต้องผ่านการสอบคัดเลือก นักศึกษาจะไปเรียน หรือไม่ไปเรียนที่ชั้น เรียนก็ได้ การศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาด้วยตนเอง โดยศึกษา จากตำรา เอกสาร มีการพบปะอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยในบางครั้ง นักศึกษาก็จะมีการปรึกษา เพื่อนฝูง และรุ่นที่จบไปแล้วในเนื้อหาวิชาที่ไม่เข้าใจ เมื่อสิ้นภาคการศึกษาก็มาเข้าสอบ ได้ ต่อมาจำนวนผู้ต้องการ เข้าศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเพิ่มมากขึ้น การเข้าศึกษาในมหา- วิทยาลัยจึงต้องมีการสอบคัดเลือก

ต่อมาในปี พ.ศ. 2512 ได้มีการดำเนินการจัดตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งอยู่ในระยะเวลาใกล้เคียงกับการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเปิดในประเทศอังกฤษ โดย นายประมวล กุณมาตย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชุมพร ได้แสดงเหตุผลในการเสนอ

¹William, Martell Lipkeman, "Instructional Media and the Open University," Ph.D Dissertation Abstracts Instruction, Vol.34 No.7 (1974) pp. 4086 A-4087A.

ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย มีใจความสำคัญว่า เนื่องจากประเทศไทยมีพลเมืองเพิ่มมากขึ้น เป็นเหตุให้นักศึกษาไม่มีที่เล่าเรียน เพราะมหาวิทยาลัยต่าง ๆ รับนักศึกษาได้จำนวนจำกัด และเพื่อให้มหาวิทยาลัยแห่งใหม่เป็นตลาดวิชาให้นักศึกษาทั่วไปโดยมาฟังคำสอนที่มหาวิทยาลัยก็ได้ หรือซื้อคำสอนจากมหาวิทยาลัยไปเรียนด้วยตนเอง แล้วมาสมัครสอบก็ได้ ในที่สุดที่ประชุมวุฒิสภามีมติให้ชื่อ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เราจึงมีตลาดวิชาแห่งที่สอง เริ่มเปิดในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2514¹

อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยรามคำแหงยังขาดระบบที่จะช่วยนักศึกษาให้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่ได้เปิดโอกาสแท้จริงแก่นักศึกษาที่อยู่ห่างไกล หรือผู้ที่กำลังทำงาน แม้จะมีการสอนทางวิทยุและโทรทัศน์ แต่ยังคงอยู่ในช่วงเวลาจำกัดและสอนได้ไม่เต็มที่ เทคนิคการสอนก็มีได้แตกต่างจากการบรรยายในชั้นเรียนขนาดใหญ่ โดยใช้ไมโครโฟน และโทรทัศน์วงจรปิด จึงได้มีผู้นำทางการศึกษาจัดตั้งมหาวิทยาลัยเปิดในลักษณะที่เป็นการศึกษาแบบเปิดจริง ๆ

ผู้วิจัยเห็นว่า ถ้าจะทำให้เป็นรูปมหาวิทยาลัยเปิดจริง ๆ จำเป็นต้องมีการเตรียมการอย่างดี ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษากระบวนการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเปิดในต่างประเทศ จะต้องได้รับการสนับสนุนทางค่านงบประมาณเต็มที่ มิใช่มีเพียงตึกและความคิดจะจัดตั้งมหาวิทยาลัย เพราะอาจเกิดปัญหาเช่นเดียวกับที่ได้ประสบมาแล้วกับ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

004424

¹ สุนัน มังกร, วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และปราโมทย์ ทองสมจิตร, แนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรามคำแหง (พระนคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2514), หน้า 1-4.

วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาได้มีการนำมาใช้ในหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย สวีเดน แคนาดา เยอรมัน ในเอเชียมี อินเดีย ญี่ปุ่น ไทย เป็นต้น ความมุ่งหมายในการใช้วิทยุกระจายเสียงแบ่งออกเป็น 2 ประการ

1. วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาประชาชน เป็นการให้การศึกษาแก่คนทุกวัย เพื่อส่งเสริมความรู้ในด้านข่าวสาร เหตุการณ์ ศิลป วัฒนธรรมของชาติ ตลอดจนความรู้รอบตัวทุกชนิดที่คนทั่วไปสนใจ

2. วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาโดยตรง เป็นการส่งรายการต่าง ๆ เป็นบทเรียนไปถึงผู้เรียน ช่วยเหลือครูในฐานะเป็นอุปกรณ์การสอนชนิดหนึ่ง

ในญี่ปุ่น มีปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนในระดับชั้นสูง ๆ ส่วนมากทำงานและต้องการศึกษาต่อในชั้นสูง เพื่อยกระดับความรู้และโอกาสในการทำงานดี ๆ NHK ได้เริ่มรายการศึกษาทางวิทยุกระจายเสียง และได้ขยายงานทางด้านนี้ออกไปเป็นโครงการระดับชาติ

ในออสเตรเลีย มีการนำวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการศึกษาโดย ABC ทำหน้าที่ส่งกระจายเสียงรายการวิทยุออกอากาศ เนื่องจากออสเตรเลียประสบปัญหาเรื่องมีนักศึกษาจำนวนมาก แต่ขาดแคลนครู นอกจากนี้วิทยุกระจายเสียงยังช่วยแก้ปัญหาอื่น ๆ

ในสหรัฐอเมริกา มีสถานีวิทยุมากมายหลายเจ้าของ เช่น เป็นองค์การค้าของมหาวิทยาลัย ขององค์การศึกษาท้องถิ่น เป็นต้น ต่างมีส่วนในการส่งบทเรียนทางวิทยุ มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนแผนกวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า ก็มักมีสถานีวิทยุเป็นอุปกรณ์การศึกษาภาคปฏิบัติอยู่แล้ว จึงเหมาะที่จะใช้สถานีวิทยุจัดส่งบทเรียนให้เกิดประโยชน์แก่การศึกษา

ในอังกฤษ ได้มีการใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา โดยรัฐบาลมอบสิทธิบริการกระจายเสียงในประเทศแก่องค์การ BBC (The British Broadcasting Corporation) เพียงองค์การเดียวเท่านั้น องค์การนี้ดำเนินการภายใต้การควบคุมของ

พระราชบัญญัติหรือกฎบัตรที่รัฐบาลกำหนดขึ้นโดยเฉพาะ

วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิดในประเทศอังกฤษ

ในประเทศอังกฤษ ได้มีการใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา โดยรัฐบาล ได้มอบเอกสิทธิ์บริการกระจายเสียงในประเทศแก่องค์กร BBC เพียงองค์กรเดียว เท่านั้น องค์กรนี้ดำเนินการภายใต้การควบคุมของพระราชบัญญัติหรือกฎบัตรที่รัฐบาล กำหนดขึ้นโดยเฉพาะทั้งสถานีวิทยุ BBC และมหาวิทยาลัยเปิดต่างก็เป็นเอกเทศไม่ขึ้น แก่กัน ทำงานภายใต้กฎบัตร ต่างก็แยกตัวจากกัน อันหนึ่งเป็นบริการกระจายเสียงเพื่อ สาธารณะ และอีกอันหนึ่ง เป็นสถาบันการสอนที่ประสานวิทยุระดับมหาวิทยาลัย แต่ทั้ง BBC และมหาวิทยาลัยเปิดของอังกฤษต่างก็มีกิจกรรมบางส่วนร่วมกัน กล่าวคือ รายการทางการศึกษาของสถานีวิทยุที่ BBC จัดบริการหนึ่งในห้าส่วนของรายการทั้งหมดจะ เป็นรายการการศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิด และวิทยุกระจายเสียงก็เป็นเพียงกระบวนการ เรียนการสอนอย่างหนึ่งของมหาวิทยาลัยเปิด BBC จะดูแลในเรื่องการกระจายเสียงทั้ง หมด โดยมีการประชุมร่วมกับฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยเปิดในด้านเนื้อหาวิชา มหาวิทยาลัย เปิดจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมให้ BBC ตามสัญญาในแต่ละปี ซึ่งงบประมาณที่ทาง มหาวิทยาลัยเปิดได้ส่วนใหญ่ใช้เป็นค่าบริการการสอนทางวิทยุและโทรทัศน์ รายการโทรทัศน์ และวิทยุ รายการหนึ่ง ๆ ใช้เวลาประมาณ 25 นาที และ 20 นาที ตามลำดับ¹

A.W. BATES, "The Control of Broadcasting at the Open University," Educational Broadcasting International, Vol.8 No.3 (September, 1975), p. 107.

การวิจัยในต่างประเทศ

ผลการวิจัยเปรียบเทียบผลการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของอเมริการะหว่างวิธีสอนโดยใช้วิทยุร่วมกับโสตทัศนวัสดุ กับวิธีสอนเป็นรายบุคคลโดยใช้โสตทัศนวัสดุเข้าช่วย ปรากฏผลการเรียนของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และครูสามารถใช้รายการวิทยุประกอบการสอน วิชานี้ให้เกิดผลดีเช่นกัน¹

ผลการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของวิทยุทำให้ทราบว่า การสอนโดยใช้รายการวิทยุนั้นมีประสิทธิภาพเท่ากับการสอนตามปกติ แม้อารายการวิทยุจะไม่สามารถเสนอสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการมองเห็นได้ ก็มิใช่ข้อเสียเปรียบที่สำคัญแต่ประการใด²

การวิจัยในประเทศ

ผลการสำรวจวิทยุและโทรทัศน์ตามความต้องการของคณะกรรมการวางแผนใช้วิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา พบว่า ครุวัเรียนที่มีเครื่องรับวิทยุประมาณร้อยละ 90 ขึ้นไป ในเขตและนอกเขตเทศบาลแต่ละภาค ฟังวิทยุเกือบทุกวัน (4 ถึง 6 วัน) ในสัปดาห์ ผู้ฟังของสถานีวิทยุแต่ละสถานี ส่วนใหญ่รับคลื่นจากสถานีนั้นได้ชัดเจนแทบทุกสถานีที่มีผู้ฟังเป็นจำนวนมากในภาคต่าง ๆ ล้วนมีกำลังส่งมากกว่า 10 กิโลวัตต์ขึ้นไป³

¹ Richard O. Forsythe, Research in Education Washington D.C. : (U.S. Government Printing office, April, 1971) Vol.6 No.4 p.58.

² Richard E. Banister, Research in Education Washington D.C. : U.S. Government Printing office, April, 1970) Vol.5 No.2. p.51.

³ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี, รายการผลการสำรวจวิทยุและโทรทัศน์ การรับฟังวิทยุทั่วประเทศ พ.ศ. 2511-2512 (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2512), หน้า 11-12.

ข้อคิดเห็นในการจัดรายการวิทยุเพื่อให้เกิดประโยชน์นั้น จากการสำรวจทัศนคติและความคิดเห็นในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษาของนักเรียนฝึกหัดครู ได้ให้ความคิดเห็นดังนี้

1. จัดรายการเกี่ยวกับการศึกษาให้มากขึ้น เช่น บทความ สารคดี เกียรติความรู้ทั่วไปและวิทยากรต่าง ๆ ข่าว การอภิปราย นิยายสั้น ๆ ซึ่งมีคติสอนให้คนทำดี
2. ลดรายการที่มีสาระน้อย ๆ ลงบ้าง เช่น โฆษณา ละครวิทยุขนาดยาว คำพูดไร้สาระ (ของโฆษณา) เพลง
3. ควบคุมการใช้ภาษาให้ถูกต้อง
4. ควรมีรายการถาม-ตอบปัญหา ทายปัญหา โต้ว่าที่ แนะนำอาชีพ แนะนำแนวศึกษาต่อ รายการแม่บ้าน รายการเกี่ยวกับสุขภาพ
5. ควรมีรายการเกี่ยวกับสนทนาภาษาอังกฤษให้มากขึ้น
6. ควรเสนอข่าวที่เชื่อถือได้
7. เริ่มรายการศิลป มารยาท วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่นต่าง ๆ ของไทยและของต่างประเทศ
8. ควรจัดรายการตอบปัญหาระหว่างนักเรียนโรงเรียนต่าง ๆ
9. รายการที่ให้ความรู้ต่าง ๆ ควรจัดให้ตรงเวลา¹

จากการวิจัยประชามติใน เขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ทำให้ทราบว่า ผู้ฟังส่วนใหญ่มีความสนใจรายการสารคดีในรูปแบบการสัมภาษณ์หรือสนทนา และรายการเพลงที่มีประเภทเดียวกัน ตลอดจนรายการ ผู้ฟังใช้เวลา 30 นาที ถึง 60 นาทีขึ้นไปในการฟังแต่ละครั้ง ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันเสาร์ โดยที่ผู้ฟังมากที่สุดคือ 05.00 ถึง 07.00 น. ในภาคเช้า และ 21.00 ถึง 23.00 น. ในภาคกลางคืน สาเหตุที่ผู้ฟังไม่ได้ฟังรายการกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

¹ สันทัต ภิบาลสุข, "ทัศนคติและความคิดเห็นในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษาของนักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาในสถานฝึกหัดครู จังหวัดพระนคร และธนบุรี ปีการศึกษา 2511," (วิทยานิพนธ์การศึกษามัธยมศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษาระสาณมิตร, 2512).

ประชาชน เป็นเพราะทำงานอื่น หรือฟังรายการจากสถานีอื่น ๆ ในช่วงเวลานั้น¹

ผลการวิจัยความต้องการรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับการศึกษาของประชาชนในภาคกลาง ทำให้ทราบว่า รายการที่สถานีวิทยุกระจายเสียงในภาคกลาง เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด รายการบันเทิง ความรู้ และข่าว ประชาชนให้ข้อคิดเห็นว่ารายการวิทยุกระจายเสียงควรมีเนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้อันเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันให้มากขึ้น นอกจากนี้ควรปรับปรุงระบบเสียงให้ดี²

ผลการวิจัย ความต้องการ เทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยปวงชนของประเทศไทยในอนาคต ทำให้ทราบว่า .

1. อาจารย์และผู้บริหารทางการศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่งในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยปวงชนขึ้นในประเทศไทย
2. ประชากร ร้อยละ 15 มีความสนใจมหาวิทยาลัยปวงชน และจะเข้าเรียนทันที ร้อยละ 33.50 มีความสนใจและหาเวลาเรียนให้ได้ ร้อยละ 48.50 มีความสนใจปานกลาง แต่ประชากรร้อยละ 3.00 ไม่สนใจเลย
3. สื่อการสอนที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมหาวิทยาลัยปวงชน คือ ตำรา สิ่งพิมพ์ การเรียนทางไปรษณีย์ วิทยุ โทรทัศน์ และศูนย์ศึกษาเป็นส่วนเสริม

¹ จุฬาลักษณ์ บุญธรรมศรี, "ประชามติในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อการศึกษาประชาชน ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

² ชัยโรจน์ บุญญาจักร, "ความต้องการรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับการศึกษาของประชาชนในภาคกลาง," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

4. ประชากรร้อยละ 88.35 มีวิทยุส่วนตัว และพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ได้ ร้อยละ 57.216 มีโทรทัศน์ส่วนตัว และพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ได้ ร้อยละ 9.587 คุยกับญาติหรือเพื่อนบ้านได้ ร้อยละ 2.268 เป็นผู้ที่กำลังจะซื้อภายใน 1 ปีข้างหน้า และสื่อการสอนอย่างอื่นที่ประชากรมีมากที่สุด และพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ได้คือ เทปคาสเซต กว่าร้อยละ 90 ที่ประชากรไม่มีสื่อการสอน

5. โสตทัศนูปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับศูนย์ศึกษา คือ เครื่องฉายภาพยนตร์ 8 ม.ม. เครื่องฉายภาพโปร่งแสง เครื่องฉายสไลด์ เทปคาสเซต เทปม้วนตอมวน วิทยุ โทรทัศน์ หอสมุด ชุดการเรียนสำเร็จรูปและอาจารย์สอนบทวน

6. อาจารย์และผู้บริหารทางการศึกษาเห็นควรให้ตั้งสถานีโทรทัศน์การศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยปวงชนเป็นเอกเทศ

7. ประชากร ร้อยละ 31.443 ได้รับจดหมายจากกรุงเทพฯ ภายใน 1 ถึง 2 วัน และ ร้อยละ 57.835 ได้รับภายใน 3 ถึง 5 วัน

8. ประชากร ร้อยละ 81.958 ได้รับจดหมายจากนุรุษไปรษณีย์ และร้อยละ 12.474 ได้รับจดหมายจากก้านหรือผู้ใหญ่นาน ส่วนผู้ที่อยู่นอกเขตจ่ายไปรษณีย์ขอรับไปรษณีย์ภัณฑ์โดยเจ้าหน้าที่ รอจ่าย ณ ที่ทำการไปรษณีย์ในแต่ละท้องถิ่น

9. มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักศึกษาต้องพบอาจารย์บทวนที่ศูนย์ศึกษาเป็นครั้งคราวและควรขอใช้หรือเช่าสถานที่บางส่วนของทางราชการในแต่ละท้องถิ่นเป็นที่ทำการศูนย์

10. อาจารย์ผู้บริหารทางการศึกษาและนักศึกษา เห็นควรใช้อาจารย์ในท้องถิ่นและอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาจากกรุงเทพฯ ร่วมกันเป็นอาจารย์สอนบทวน

11. ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการฟังและชมรายการสอนทางวิทยุและโทรทัศน์ คือ 18.00 ถึง 21.00 น.

12. ทั้งอาจารย์ ผู้บริหารทางการศึกษา และนักศึกษา เห็นพ้องต้องกันว่าควรใช้ระบบคอมพิวเตอร์และอาจารย์สอนบทวน เป็นส่วนหนึ่งในการวัดและประเมินผลของนักศึกษา และให้มีการสอบไล่ปลายภาคการศึกษาแต่ละภาค ¹

¹ ใจรัฐฉวี คุณาวุฒิ, "ความต้องการเทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยปวงชนของประเทศไทยในอนาคต," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยในด้านการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียง การจัดการรายการ โดยเฉพาะรายการทางการศึกษา ตลอดจนงบประมาณในการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียง
2. สสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสถานีวิทยุกระจายเสียงอันเป็นแนวทางในการเสนอแนะโครงการจัดตั้งสถานีวิทยุศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยเปิดในประเทศไทย
3. สสำรวจความต้องการ ทักษะ และความคิดเห็นของอาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสถานีวิทยุกระจายเสียงต่อโครงการจัดตั้งสถานีวิทยุศึกษา สำหรับมหาวิทยาลัยเปิดในประเทศไทย
4. เสนอแนะโครงการจัดตั้งสถานีวิทยุศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยเปิดในประเทศไทยในด้านการก่อสร้างและสภาพแวดล้อม กรรมการดำเนินงานสถานีวิทยุกระจายเสียง การก่อสร้างสถานีวิทยุกระจายเสียง การจัดการรายการ และการผลิตรายการ การทดสอบและวัดผล

ขอบเขตของการวิจัย

1. สถานีวิทยุที่ทำการศึกษา
 สถานีวิทยุกระจายเสียงของกรมประชาสัมพันธ์ เป็นสถานีวิทยุที่มีผู้ฟังมากที่สุด มีสถานีเครือข่ายมากที่สุด ส่งรายการของสถานีไปทั่วประเทศและเริ่มมีการออกอากาศรายการสอนในบางวิชาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
 สถานีวิทยุศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถานีวิทยุที่มีประสบการณ์ในการจัดการรายการสอนตามหลักสูตร ไปสู่ผู้เรียนตามโรงเรียนและผู้ฟังที่บ้าน
2. โครงการวิจัยประกอบด้วย
 สถานีวิทยุกระจายเสียงและสภาพแวดล้อม
 กรรมการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียง

การก่อสร้างสถานี

- วัตถุประสงค์

- สถานภาพของสถานี

- ระบบการกระจายเสียง

- อาคารของสถานี

- รายละเอียดเนื้อที่ภายในอาคาร

- การจัดอัตราเจ้าหน้าที่สถานี

- งบประมาณโดยประมาณในการก่อสร้างสถานีและดำเนินการ

การจัดรายการและการผลิตรายการ

การทดสอบและวัดผล

3. ทศนคติและความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องกับงาน
 ด้านสถานีวิทยุกระจายเสียง ต่อโครงการเสนอแนะเพื่อจัดตั้งสถานีวิทยุศึกษา สำหรับมหาวิทยาลัย
 เปิดในประเทศไทย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา หมายถึง สถาบันการศึกษาวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งมีได้
 จำกััดเฉพาะการศึกษายุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเท่านั้น สถาบันเหล่านี้มีสิทธิในการประสาทปริญญาใน
 สาขาวิชาการต่าง ๆ ที่ทำการเปิดสอน

มหาวิทยาลัย หมายถึง สถาบันการศึกษาที่มีการสอน การวิจัยและการเผยแพร่ความรู้
 ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงหลายสาขา

ตลาดวิชา หมายถึง การสอนระดับมหาวิทยาลัย แต่ไม่มีการสอบคัดเลือกเพื่อเข้าเรียน
 นักศึกษาจะมาศึกษาที่มหาวิทยาลัยหรือศึกษาเองที่บ้านก็ได้ มีการจัดห้องเรียนใหญ่ ๆ รุ่นนักเรียน
 ได้หลายพันคน โดยอาศัยโทรทัศน์วงจรปิดเป็นเครื่องช่วย เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยเปิด เป็นระบบการดำเนินงานระดับอุดมศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อเปิดโอกาส
 ให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีโอกาสได้รับการศึกษาโดยไม่ต้องมานั่งเรียนในสถาบัน แต่

สามารถศึกษาค้นคว้าเองได้โดยอาศัยสื่อประสม คือ นักศึกษาเรียนจากตำราที่มหาวิทยาลัยผลิตขึ้น พร้อมทั้งศึกษาจากสิ่งพิมพ์และบทเรียนทางไปรษณีย์ ควบคู่ไปกับรายการสอนทางวิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ โดยนักศึกษาอาจเข้าพบอาจารย์ตามศูนย์ศึกษาที่ตั้งขึ้นตามหัวเมืองต่าง ๆ เพื่ออภิปรายซักถาม การวัดและประเมินผลการเรียน นักศึกษาต้องทำงานที่ได้รับมอบหมาย แล้วส่งไปให้คอมพิวเตอร์ที่มหาวิทยาลัย และให้อาจารย์ที่ศูนย์ศึกษาตรวจ และมีการสอบไล่ประจำภาคการศึกษา โดยนักศึกษาต้องระบุว่า จะสอบที่สถานที่ใด ที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้น เมื่อนักศึกษาทำงานตามที่ได้กำหนดไว้ และสอบผ่านวิชาครบตามหลักสูตร นักศึกษาก็จะได้รับปริญญาซึ่งมีศักดิ์และสิทธิเช่นเดียวกับปริญญาจากมหาวิทยาลัยทั่วไปทุกประการ

นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิด อาจจัดแบ่งได้ 3 ประเภท

1. ผู้ที่ทำงานแล้วประสงค์จะเพิ่มวุฒิสำหรับผู้สำเร็จมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานทั้งในภาครัฐบาลและธุรกิจเอกชน
2. ผู้ที่ยังไม่ได้ทำงานสำหรับผู้สำเร็จมัธยมศึกษาปีที่ 5 หรือเทียบเท่า
3. ประชาชนทั่วไป โดยเริ่มจากการศึกษาแบบไม่มีปริญญา ไปสู่ระดับปริญญา

ศูนย์ศึกษา เป็นศูนย์กลางวิชาการของมหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้น หรืออาจใช้สถานที่ของทางราชการ เช่น โรงเรียน วิทยาลัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นแหล่งที่นักศึกษาสามารถศึกษาหาความรู้ เป็นศูนย์ที่มีวัสดุอุปกรณ์การศึกษา เตรียมไว้พร้อมและต้องมีอาจารย์ประจำศูนย์ศึกษาแต่ละแห่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
2. ศึกษาการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการเสนอแนะเพื่อจัดตั้งสถานีวิทยุศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยเปิดในประเทศไทย
3. สัมภาษณ์ สอบถาม และอภิปรายกับผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านวิทยุกระจายเสียง

4. สอบถาม และสัมภาษณ์ความคิดเห็นของอาจารย์ ผู้บริหารทางการศึกษา
เจ้าหน้าที่สถานีวิจัย และผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานทางค้ำนี้

คุณค่าของงานวิจัย

1. ผลงานวิจัยเป็นแนวทางในการจัดดำเนินการก่อตั้งสถานีวิจัยศึกษาสำหรับ
มหาวิทยาลัยเปิดในประเทศไทย
2. ผลการวิจัยนี้จะได้ทราบทัศนคติของอาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา และผู้
รับผิดชอบเกี่ยวกับงานทางค้ำนี้ รวมทั้งเจ้าหน้าที่สถานีวิจัยต่อโครงการเสนอแนะ
เพื่อจัดตั้งสถานีวิจัยศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยเปิด
3. ผลงานวิจัยนี้เป็นเครื่องสนับสนุนการวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือแก่ผู้ทำการวิจัย
เรื่องนี้ต่อไป รวมทั้งเป็นสิ่งที่ผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้า

ความไม่สมบูรณ์ในการวิจัย

1. แบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจอาจครอบคลุมเนื้อหาในค้ำต่าง ๆ ไม่
พอเพียงพอให้ผลของการวิจัยอาจได้ผลไม่เต็มที่
2. ข้อผิดพลาดบกพร่องบางประการในการใช้คำสื่อความหมายในแบบสอบ
ถามยังไม่ดีเท่าที่ควร